

HAREID KOMMUNE

SKULEBRUKSPLAN

2014 - 2030

Innhald

1	Plangrunnlag	3
1.1	Innleiing og bakgrunn	3
1.2	Mål for planarbeidet.....	4
1.3	Organisering av planarbeidet	4
1.3.1	Økonomi.....	4
2	RAMMEVILKÅR OG FØRESETNADER.....	5
2.1	Lov og forskrifter	5
2.1.1	Lov og forskrifter for opplæringa.....	5
2.1.2	Lov og forskrifter for skuleanlegg.....	7
2.1.3	Oversikt lovverk skulebygg.....	8
2.2	Innhald og kvalitet.	9
2.2.1	Innhald i skulen	9
2.2.2	Resultat/tilstand i grunnskulen i Hareid.....	9
2.2.3	Kommunal plikt til å planlegge skule for framtida.....	9
2.2.4	Kvalitet i skulen.	10
2.2.5	Utforming av skuleanlegg – utviklingstrendar.	13
2.2.6	Uteareal	14
2.3	Kommunalt plangrunnlag.....	14
2.3.1	Økonomiplan og budsjett.....	15
2.3.2	Skulebruksplan.....	15
2.3.3	Planar for bustadbygging	15
3	Strukturutgreiing på barnesteget	16
4	Vurdering.....	17
4.1	Norconsult si tilråding	17
4.2	Administrasjonen si vurdering	17
4.3	Politisk handsaming av planen.	17

1 PLANGRUNNLAG

1.1 Innleiing og bakgrunn

Dokumentet er utarbeidd med utgangspunkt i fleire politiske vedtak:

- Samanslåing av skulekrinsar, vedtak i kommunestyret 24.03.11 i sak PS 19/11. Sitat aktuell del av vedtak: « *Kommunestyret ber om at det i løpet av 2012 vert lagt fram ein **Skulebruksplan** for kommunen. I denne planen må det innehalde vurderingar rundt organisering og struktur for skulesektoren i framtida. Dette må verte vurdert i forhold til t.d. økonomi, pedagogiske og samfunnsmessige omsyn etc. Dessutan må ulike organiseringar vurderast, som t.d.:*
 - *Kommunen samla i eit opptaksområde*
 - *Flytande grenser i forhold til lov og forskrifter*
 - *Utredning av flytande grenser skal også omfatte flytting av elevar frå Hareid skule til skulane Bigset/Hjørungavåg*
 - *Oppvekstsenter og 5-7 kl. sentralisert til Hareid.**Det vil vere naturleg at administrasjonen set ned referansegrupper som ledd i arbeidet.»*
- Skulebruksplan – omfang og organisering av arbeidet, vedtak i kommunestyret 21.06.12 i sak PS 81/12. Sitat vedtak:
 1. *Skulebruksplan for Hareid kommune skal vere forankra i Kommunal planstrategi som skal vedtakast innan utgangen av 2012.*
 2. *Skulebruksplan for Hareid kommune skal ferdigstillast innan utgangen av 2013, og gjelde for perioden 2014-2024. Planen skal rullerast etter oppsett plan, eller ved behov.*
 3. *Midlar til utarbeiding av skulebruksplan vert å innarbeide i budsjett for 2013.*
- Planstrategi 2012-2016, vedteken i kommunestyret 20.12.12 i sak PS 119/12, der skulebruksplan inngår i handlingsprogrammet i planperioden.
- Handlingsprogram 2013-2016, vedteken i kommunestyret 31.01.13 i sak PS 12/13. Sitat aktuell del av vedtak: «*Skulebruksplan for Hareid kommune skal leggst fram for kommunestyret seinast på mai-møtet 2013, og denne skal danne grunnlag for framtidig organisering og synergjar, moglegheiter for kvalitetsheving av skuleresultat, og auka kvalitet på lærarane. Det er og viktig å belyse korleis ein får god skuleleing, etterutdanning av lærarar og skuleeigarkompetanse.»*
- Med bakgrunn i avgrensa kapasitet i administrasjonen, ga formannskapet i møte 26.02.13 si godkjenning på at sak om Skulebruksplan vert lagt fram for kommunestyret i første møte etter sommar-ferien, altså 19.09.13.

Skulereforma «Kunnskapsløftet» vart innført i 2006. Med denne reforma kom nye læreplanar i alle fag, lovendingar og fleire undervisningstimar og lengre dagar for 1.-4. årssteg. Endringa krev auka fokus på elevane sitt læringsutbytte, større fridom knytt til variasjon i arbeidsmåtar, og fleire måtar å organisere opplæringa på. Delar av innhaldet i skulen er endra, klassestorleik kan variere, og elevane på 1.-4. steg skal ha tilbod om skulefritidsordning og gratis leksehjelp. Frå hausten 2012 vart valfag innført for 8. steg. Ei ordning som gradvis vert utvida til å gjelde for heile ungdomssteget.

Behov for meir fleksible skulebygg med fleirbruksrom og rom av ulik storleik er aukande. Skulebygga i Hareid har stort sett ei tradisjonell utforming med identiske klasserom, lange korridorar og få grupperom. Slike skulebygg vil vere mindre eigna for framtidig skuledrift. Nye standardkrav til skulebygg, som t.d. i høve betre inn klima, tekniske styringssystem, tilrettelegging for IKT, universell utforming, betre garderobeløysingar og kontorarbeidsplassar

for personalet, vil også føre med seg behov for utbetring av skulebygga. Alle skulane i Hareid har behov for oppgradering i høve eit mål om ei tidsmessig og framtidsretta skuledrift. Det er viktig med ein stabil og varig skulestruktur, og ein skule der alle elevane i kommunen får ei god opplæring og eit godt pedagogisk tilbod uavhengig av kvar i kommunen dei bur.

1.2 Mål for planarbeidet

Mål for planarbeidet er å vise moglege løysingar for ein framtidsretta skulestruktur for grunnskulen i Hareid kommune som sikrar eit godt læringsmiljø, gode læringsresultat og effektiv ressursbruk. Skulestruktur og ev. endringar bør sjåast i eit langsiktig perspektiv. Skulebruksplanen er basert på sentrale føringar som har innverknad på planlegging innan skule.

Behov for investeringar og eventuelle endringar i driftskostnadar vert vist for aktuelle alternative løysingar.

1.3 Organisering av planarbeidet

Kommunalsjef for sektor oppvekst har hatt ansvaret for utarbeiding av planen.

Rektorgruppa har fått løpande informasjon om arbeidet, og har hatt høve til å kome med innspel.

Norconsult i Bergen vart engasjert til å gjere ei avgrensa analyse med konsekvensutgreiing av eit utval alternative skulestrukturar på barnesteget (kap 3 i planen).

1.3.1 Økonomi

Det er i budsjettet sett av kr 100.000,- til utarbeiding av skulebruksplan.

Midlane er i si heilheit nytta til konsulenttenester frå Norconsult.

2 RAMMEVILKÅR OG FØRESETNADER

2.1 Lov og forskrifter

2.1.1 Lov og forskrifter for opplæringa

Opplæringslova med forskrifter set krav til organisering av opplæringa. Lova er i endring årleg med krav som skuleeigar, dvs. kommunestyret, har ansvar for. Lovreglande under her ligg til grunn for, og gir rammer for, utgreiinga i dette dokumentet.

2.1.1.1 Formål med opplæringa, §1-1 i opplæringslova.

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring. Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som og kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvikle kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og haldningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

2.1.1.2 Innhald og vurdering, §2-3 i opplæringslova.

...Grunnskolen er delt i eit barnetrinn og eit ungdomstrinn. Barnetrinnet omfattar 1.-7. årstrinn og ungdomstrinnet omfattar 8.-10. årstrinn.

Kommentar: grunnskulen er todelt. Dei naturlege skuletypene vil då vere reine barneskular (1-7), reine ungdomsskular (8-10) og kombinerte barne- og ungdomsskular (1-10). Det er ikkje noko lovmessig i vegen for at ei kommune etablerer skular for 1.-4. årssteg og/eller 5.-7. årssteg, evt. også samlokalisert med barnehage (ofte kalla oppvekstsenter).

2.1.1.3 Organisering av elevane i klasser eller basisgrupper, §8-2 i opplæringslova.

I opplæringa skal elevane delast i klassar eller basisgrupper som skal ivareta deira behov for sosialt tilhør. For delar av opplæringa kan elevane delast i andre grupper etter behov. Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør. Klassane, basisgruppene og gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg.

Klassa eller basisgruppa skal ha ein eller fleire lærarar (kontaktlærarar) som har særleg ansvar for dei praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjeremåla som gjeld klassen eller basisgruppa og dei elevane som er der, mellom anna kontakt med heimen.

Kommentar: Samla ressurs til kvar skule skal ikkje vere mindre enn det tidlegare reglar for klassesdelingstal la til grunn. (Barnesteg: klasser med eitt årssteg maks 28 elevar, klasser med to årssteg maks 24 elevar, klasser med tre årssteg maks 18 elevar, klasser med fire årssteg maks 12 elevar. Dersom ein barneskule har meir enn 15 elevar i snitt pr årssteg, skal dei vere fulldelt/ha 7 klasser, dvs at skular med meir enn 105 elevar må vere fulldelt). Organiseringa i klasser og grupper skal ivareta elevane sine behov for sosialt tilhør. Organisering av elevar i klasser eller grupper for delar av opplæringa etter behov, gir rom for fleksibilitet. Intensjonen er å gjere det mogleg å utnytte ressursane på ein god måte, til beste for alle elevar.

2.1.1.4 Nærskuleprinsippet, §8-1 i opplæringslova.

Grunnskoleelevane har rett til å gå på den skolen som ligg nærast eller ved den skolen i nærmiljøet so dei soknar til. Kommunen kan gi forskrifter om kva for skole dei ulike områda i kommunen soknar til.

Kommentar: i praksis betyr det at alle elevar i kommunar der det ikkje er lokale forskrifter om kva skule elevane soknar til, har rett til å gå på næraste skule. Kommunestyret i Hareid kommune vedtok i 2007 «Forskrift for organisering av grunnskulen i Hareid», gjort gjeldande frå 01.08.08. Her er det definert kva område/krins som soknar til kva for ein skule. Sak om skulekrinsar vart handsama på nytt i kommunestyret 24.03.11. Det vart ikkje gjort vedtak om endring i gjeldande forskrift.

Det er kommunen som fastset kva årssteg den einskilde skule skal ha.

2.1.1.5 Om skuleanlegg og organisering, §9-5 i opplæringslova.

Kommunen skal sørgje for tenlege grunnskolar. Til vanleg bør det ikkje skipast grunnskolar med meir enn 450 elevar.

Kommentar: I lovverket er det ikkje sett ei absolutt grense for storleik på skular.

2.1.1.6 Om Skulefritidsordning (SFO), §13-7 i opplæringslova (utdrag).

Kommunen skal ha eit tilbod om skulefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 5.-7.årstrinn.

Skulefritidsordninga skal leggje til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviterar med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna. Skulefritidsordninga skal gi barna omsorg og tilsyn. Funksjonshemma barn skal givast gode utviklingsvilkår.

Areala både ute og inne skal vere eigna for formålet.

Når skulefritidsordninga er knytt til skolar, skal rektor til vanleg vere leiar.

Kommunen kan krevje utgiftene til skulefritidsordninga dekte gjennom eigenbetaling frå foreldra.

Kommunen kan nytte andre til å oppfylle plikta til å ha eit tilbod om skulefritidsordning, dersom dei elles oppfyller vilkåra i denne paragrafen. Kommunen fører tilsyn med private skulefritidsordningar.

Kommentar: Det er naturleg at alle skular med 1.-4. årssteg har eit tilbod om skulefritidsordning. I Hareid kommune har alle barneskulane slikt tilbod, avhengig av ei påmelding på minimum 6 elevar.

2.1.1.7 Om leksehjelp, forskrift til opplæringslova - §1A-1. Leksehjelp i grunnskulen:

Alle elevar på 1.-4. årstrinn har rett til leksehjelp, jf opplæringslova §13-7a.

Formålet med leksehjelpa er å gi eleven støtte til læringsarbeidet, kjensle av meistring, gode rammer for sjølvstendig arbeid og medverke til utjamning av sosiale forskjellar i opplæringa.

Leksehjelp er ikkje ein del av opplæringa til eleven, men skal sjåast i samanheng med opplæringa. Leksehjelpa skal gi eleven hjelp med skolearbeidet.

Kommunen er ansvarleg for leksehjelpa og vel korleis leksehjelpa skal organiserast. Det totale omfanget leksehjelp på 1.-4. årstrinn skal til saman vere minimum 8 timar kvar veke.

Kvart årstrinn skal ha minimum ein time leksehjelp per veke. Kommunen avgjer korleis dei resterande timane fordelast mellom trinna. Kommunen pliktar å informere foreldra om retten til leksehjelp og tilbodet som gis.

Kommunen plikter å sørgje for forsvarleg tilsyn med elevane i leksehjelpa. Gruppa må ikkje vere større enn det som er trygt og pedagogisk forsvarleg.

Leksehjelpa skal vere gratis for eleven. Dersom leksehjelpa blir organisert som ein del av

skolefritidsordninga, kan kommunen ikkje ta betalt for den tida eleven mottok leksehjelp etter denne føresegna. Dette gjeld og for elevar som ikkje deltek i skolefritidsordninga elles.

Kommentar: Leksehjelp er organisert på alle skulane i Hareid kommune.

2.1.1.8 Om skuleleiing, §9-1, 2.ledd i opplæringslova.

Kvar skole skal ha ei forsvarleg fagleg, pedagogisk og administrativ leiing. Opplæringa i skolen skal leiast av rektorar. Rektorane skal halde seg fortrulege med den daglege verksemda i skolane, og arbeide for å vidareutvikle verksemda. Den som skal tilsetjast som rektor, må ha pedagogisk kompetanse og nødvendige leiaregenskapar.

Kommentar: Det har vore vurdert om to skular kan ha ein felles rektor, mest med grunnlag i den økonomiske situasjonen kommunen er i. Ein har funne at dette er i strid med intensjonane i lovverket.

2.1.1.9 Om skyss og innlosjering i grunnskolen, §7-1 i opplæringslova:

Elevar i 2.-10. årstrinn som bur meir enn fire kilometer frå skulen har rett til gratis skyss. For elevar i 1.årstrinn er skyssgrensa to kilometer. Elevar som har særleg farleg eller vanskeleg skuleveg har rett til gratis skyss utan omsyn til veglengda.

2.1.1.10 Om reisefølge om tilsyn, §7-4 i opplæringslova.

Elevane har rett til nødvendig reisefølge. Elevane har rett til nødvendig tilsyn når det blir ventetid før undervisninga tek til og etter at undervisningstida er slutt. Retten til nødvendig reisefølge og til nødvendig tilsyn gjeld også for barn som har rett til skyss til og frå skolefritidsordninga etter §7-3 andre ledd.

2.1.2 Lov og forskrifter for skuleanlegg.

Det viktigaste regelverket for ivaretaking av skulemiljøet i driftsfasen er særleg knytt til fire lovverk:

- Lov om grunnskulen og den vidaregåande opplæringa av 17.juli 1998 (Opplæringslova).
- Lov om folkehelsearbeid av 24.juni 2011.
- Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern av 17.juni 2005.
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling av 27.juni 2008.m

2.1.2.1 §9a i Opplæringslova (utdrag frå §9a-2 om fysisk miljø).

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane. Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som myndigheitene til kvar tid anbefaler. Dersom enkelte miljøtilhøve avvik frå desse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel har tilfredsstillande verknad for helsa, trivselen og læringa til elevane. Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Folkehelselova som kom i 2011 har heimla ei eiga forskrift om miljøretta helsevern (kap 3). Forskrifta inneheld krav til det fysiske og sosiale miljøet, og stiller krav til m.a. ansvarstilhøve, internkontroll, plikt til opplysning og informasjon, tilsyn, sanksjonar og klage. Målet med forskrifta er å medverke til at miljøet i barnehagar og skular fremjar helse og trivsel, gode sosiale og miljømessige tilhøve og førebyggjer sjukdom og skade. Oppgåva med å bringe det fysiske miljøet opp til det nivået Stortinget legg til grunn, og helse- og arbeidsmiljømynde krev, er ei stor utfordring for dei fleste kommunar i landet.

Det er skuleeigar, dvs. kommunestyret, sitt ansvar å leggje tilhøva til rette, og etablere eit internkontrollsystem ved den enkelte skule, i samsvar med gjeldande krav. I denne samanhengen bør spesielt nemnast «Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter» (Internkontrollforskriften), og «Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv» kap 4, der det m.a. heiter i §12:

Den ansvarlige for en virksomhet eller en eideendom skal sørge for at det innføres og utøves internkontroll for å påse at kravene i kapittel 3 og kapittel 4 etterleves. Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve kravene i denne forskriften.

Alle skular skulle etter 01.01.99 ha fått ny godkjenning etter denne forskrifta. I Hareid fekk alle skulane midlertidig godkjenning, grunna ulike manglar ved miljøtilhøva. Ny gjennomgang, med ny godkjenning som mål, er under arbeid.

Plan og bygningslova med tilhøyrande byggeforskrift inneheld og omfattande krav til det fysiske miljøet. Dette lovverket kjem til vanleg inn i samband med planlegging og oppføring av nye og rehabiliterte skulebygg.

2.1.3 Oversikt lovverk skulebygg

Departement	Lov/forskrift	Etat/tilsyn	Tema
Kunnskapsdep. (KD)	Opplæringslova	Utdanningsdirektoratet Fylkesmannen Kommuneadministrasjon	Fysisk og psykisk arbeidsmiljø for elevane
Helsedepartementet (HD)	Folkehelselova Forskrift for miljørettet helsevern i barnehage og skoler	Helsetilsynet Fylkesmannen Kommunelegen	Fysisk og psykisk miljø for elevane. Krav til inneklima, støyforhold, hygiene, lysforhold, luftkvalitet.
Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD)	Arbeidsmiljølova Internkontrollforskriften	Arbeidstilsynet	Fysisk og psykisk arbeidsmiljø for tilsette.
Miljøverndep. (MD)	Forurensingsloven Sikkerhetsforskriften for lekeplassutstyr	Statens forurensingstilsyn	Asbest, kjemikalier m.m. Sikring av leikeplassar og leikeplassutstyr.
Justisdep. (JD)	Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr	Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB)	Brann og EI-tryggleik
Kommunal- og regionaldep (KRD)	Lov om brann- og eksplosjonsvern	Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB) Kommunalt brannvern	Branntryggleik
	Kommunelova Forskrift om årsbudsjett Forskrift om årsregnskap og årsberetning	Fylkesmannen Kommunerevisor	Rekneskap og forvaltning Formuesbevaring (Vedlikehald skal finansierast over driftsbudsjettet, oppgradering over investeringsbudsjettet).
	Bygningslova (PBL) Teknisk forskrift (TEK)	Statens bygningstekniske etat (BE) Planavdeling	Bygningsteknikk (mest i samband med nybygg, ombygging og rehabilitering).

Kjelde: Rådgivingstjenesten for skoleanlegg <http://www.skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no/>

2.2 Innhald og kvalitet.

2.2.1 Innhald i skulen

Grunnopplæringa i Norge er i rask utvikling. Læreplanen vert justert fortløpande, og i nær samanheng med forskingsbasert informasjon og kunnskap om opplæring. Kunnskapsløftet (læreplan gjeldande frå 2006) har fokus på læringsutbytte for den einskilde elev, og på utvikling av eit nasjonalt kvalitetsvurderingssystem. Målet med Kunnskapsløftet er også at det beste i grunnopplæringa blir teke vare på og utvikla vidare, slik at elevane blir betre rusta til å møte utfordringane i morgondagens samfunn. Formål med opplæringa er å skape ein kultur for læring for den einskilde og for samfunnet. Opplæringslova seier i §1-1: «*Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og haldningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng*».

Læringsmåla er tydelegare enn før, og elevane sine grunnleggjande dugleikar er sentrale og skal styrkast gjennom opplæringa.

Grunnleggjande dugleikar, jf. læreplan for Kunnskapsløftet:

- Å kunne uttrykkje seg munnleg
- Å kunne lese
- Å kunne uttrykkje seg skriftleg
- Å kunne rekne
- Å kunne bruke digitalt verktøy

Skulen skal framleis ha ei sentral rolle som formidlar av verdiar, allmenndanning og kultur.

Opplæringslova seier at: «*Alle elevar har krav på at opplæringa skal vere tilpassa evnene og føresetnadene til den enkelte*» (§1-3).

2.2.2 Resultat/tilstand i grunnskulen i Hareid.

For å måle tilstanden i opplæringa, støttar skulen seg på mål- og vurderingsverktøy som er sentralt utvikla. For fagleg tilstand i skulen vert i hovudsak nasjonale prøver, eksamensresultat og standpunktkarakterar nytta. For brukaroppleving og psykososiale sider nyttar skulane brukarundersøkingar frå Utdanningsdirektoratet (Udir) og Kommunesektorens interesse- og arbeidsgivarorganisasjon (KS).

Nasjonalt system for kvalitetsvurdering er etablert. Innhald og vurdering i skulen er meir basert på forskning enn tidlegare, og utviklinga femner både nasjonalt og internasjonalt. Ulike land ser til kvarandre for å identifisere kva som verkar, kva som gjer ei forskjell for elevane si læring, og korleis vi må arbeide for å leggje grunnlag for det samfunnet vi vil ha i framtida. Skulen skal vere ein drivande part i framtidssamfunnet.

Det er fastsett i Opplæringslova at skuleeigar pliktar å utarbeide ein årleg rapport om tilstanden i opplæringa. I Stortingsmelding 31 (2007-2008) går det fram at det er viktig at styringsorganet i kommunar og fylkeskommunar har eit bevisst og kunnskapsbasert forhold til kvaliteten på grunnopplæringa. Dette er nødvendig for å følgje opp utviklinga av sektoren på ein god måte. Tilstandsrapport er utarbeidd for Hareid kommune for 2012. Rapporten gir informasjon om elevar og undervisningspersonale i høve til lærartettleik, læringsmiljø, trivsel, fagleg rettleiing og resultat.

2.2.3 Kommunal plikt til å planlegge skule for framtida.

Hareid har gode resultat på undersøkingar av det psykososiale miljøet i skulane. Faglege resultat ligg generelt noko under samanliknbare kommuner, fylke og land.

Gjennom forskning er vi kjende med kva som verkar inn på eleven si læring og på læringsmiljøet. I folkeleg samanheng, og som brukarar av skulen, blir vi prega av at vi veit kva vi har, og er gjerne usikre på kva vi får. Endringsprosessar, som t.d. endring i skulestruktur, kan føre til utrygghet.

Ved endringar i skulen må intensjonen vere at elevane skal få ein minst like god skulekvardag som no, med læring, sosial vekst og trivsel. Brukarar og tilsette skal vere trygge og kjende

med arbeidsmåtar og læringsstrategiar kommunen legg opp til. Skulen kan oppnå minst like godt læringsutbyte for elevane og nøgde brukarar i framtida med annan skulestruktur og mindre bruk av ressursar enn i dag. Ei planlagt endring i skulestruktur kan ofte skape uro i kommunar og lokalmiljø. Argument mot nedlegging er gjerne at lokalmiljø vert skadelidande, at elevane misser dei små grendaskulane som vert oppfatta som gode og trygge. Føresette oppfattar gjerne at fagleg oppfølging har betre vilkår i små skular enn i større, utan at forskning kan vise at dette stemmer. Eit vesentleg punkt i arbeid med strukturendring må vere å vurdere kva som er kvalitet i skulen.

2.2.4 Kvalitet i skulen.

Opplæringa skal byggje på eit felles verdi- og kulturgrunnlag og prinsipp/mål fastsett i Kunnskapsløftet. Desse skal fremje sosial og kulturell kunnskap hos elevane, motivasjon for læring, elevmedverknad, tilpassa opplæring og like moglegheiter, samarbeid med heimane og med lokalsamfunnet. Læreplanane i fag skal sikre elevane eit godt fagleg utbyte og gode faglege dugleikar. Ulike sider av kvalitet har vore vektlagt til ulike tider. Dei siste åra har særleg elevane sitt faglege utbyte stått sentralt i den offentlege debatten, men nasjonale styresmakter vektlegg alle føremåla ved skulen. Ser ein på samanhengen mellom skulestorleik og kvalitet, er det viktig å ta med desse momenta:

- Elevane sitt faglege utbyte
- Elevane sin sosiale kompetanse (trivsel, mobbing osv)
- Elevane sin motivasjon for læring
- Elevmedverknad
- Tilpassa opplæring og like moglegheiter
- Samarbeid med heimane
- Samarbeid med lokalsamfunnet

Skal ein seie noko om kvaliteten i små og store skular, må ein først vurdere kva som er ein liten og ein stor skule.

2.2.4.1 Kva er ein stor og ein liten skule?

Ei slik vurdering varierer frå land til land og mellom regionar. Udir sine tal og analyser av grunnopplæringa i Noreg (Utdanningsspeilet 2012) gir ei rettesnor på norske forhold. 32,8% av skulane i Noreg hadde mindre enn 100 elevar, 39,9% av skulane hadde mellom 100 og 300 elevar, 27,3% hadde meir enn 300 elevar. Dette viser at det i Noreg er meir vanleg med skular med elevtal under 300 enn over.

I internasjonal samanheng blir vanlegvis skular med opptil 300 elevar på barnesteget (og 900 på ungdomssteget) rekna som små skular. Resultat frå internasjonal forskingsstudie må difor sjåast i lys av dette. Norsk forskning om skulestorleik har derimot ofte tatt utgangspunkt i mykje mindre skular, - under 50 elevar og aldersblanda grupper i fådelte skular, gjerne i små bygder.

2.2.4.2 Samanheng mellom skulestorleik og kvalitet i skulen.

Internasjonal og nasjonal forskning seier litt om samanhengen mellom skulestorleik og kvalitet i skulen.

Her i landet fekk vi ein ny forskingsdebatt om skulestorleik og kvalitet i 2007 då professor Thomas Nordahl ved Høgskulen i Hedmark offentleggjorde resultat frå ei av sine undersøkingar. Resultata viser at elevar i ungdomsskulen som kom frå små bygdebarneskular i mindre grad enn dei andre elevane utviste sjølvkontroll, dvs. evna å ta omsyn til andre og undertrykkje eigne behov når det er nødvendig. Også når det galdt å hevde seg sjølv, dvs. evne til sjølv å vere aktivt handlande og deltakande og kunna gi uttrykk for eigne meiningar, var elevane frå små bygdeskular mindre flinke. Til saman vurderte lærarane desse elevane til å vere mindre sosialt kompetente enn elevar som hadde gått på større barneskular. Elevane frå dei små bygdeskulane treivst også dårlegare på ungdomsskulen og hadde eit meir negativt syn på skulegang. Ulikskap i åtferdsproblem blei også målt, både bråk, uro, sosial

isolasjon og alvorlege åtferdsproblem. Det var eit tydeleg større innslag av slike problem hos ungdomsskuleelevane som tidlegare hadde gått på små bygdeskular enn hos dei andre elevane.

Det finst generelt lite erfaringsbasert forskning i Noreg om kva skulestorleik har å seie for kvaliteten i skulen. Eit forskingsmiljø knytt til Nordlandsforskning har i nokon grad forska på temaet. Denne forskinga har sett på og vektlagt andre samanhengar enn det Nordahl har gjort i studien over, slik som samanhengen mellom skulestorleik på den eine sida og omsynet til å bevare levande bygder på den andre sida. Dei har også vurdert små bygdeskular utfrå korleis det kan vere mogleg å følgje opp læreplanen sine mål om å kunne integrere lokalmiljøet på ein god måte i opplæringa i skulen. Forskinga frå Nordlandsforskning (Solstad 2006), samt ei doktorgradsavhandling frå Høgskulen i Volda (Kvalsund 2004), konkluderer slik:

- Små skular er viktige sosiale arenaer i mindre bygdesamfunn; det er mange lokale aktivitetar knytt til skulen.
- Små skular i bygdesamfunn har potensiale i seg til å skape læringsaktivitetar som er godt forankra i lokalmiljøet, lokal natur og lokalt næringsliv, og kan difor tilpasse opplæringa på ein god måte.

Mykje av den internasjonale forskinga på skule som ligg føre i dag, er amerikansk. Det meste av denne forskinga konkluderer med at den optimale skulestorleik ligg mellom 600 og 900 elevar. Den internasjonale forskinga er også samstemt i at den optimale skulestorleiken varierer med elevane sin alder, med lavare elevtal på barnesteget. Sentrale forskingsstudier konkluderer med at ein finn ulike samanhengar mellom skulestorleik og resultat alt etter kva kvalitetsfaktor ein vurderer. Dette blir også stadfesta i engelsk forskning, der det er understreka at ein skal vere forsiktig med å trekke bastante konklusjonar ut frå den forskinga som ligg føre, men funna tyder på at:

- Stor skule er betre i høve det å nå nokre av skulen sine mål, medan mindre skular er betre med omsyn til å nå andre av skulen sine mål.
- Dess større skulen er, dess betre blir elevane sine faglege resultat.
- Elevane er meir til stades på skulen ved større skular.
- Det er samtidig ein tendens til at elevane kjenner seg mindre knytt til dei større skulane.
- Det er relativt få studium som undersøker samanhengen mellom skulestorleik og lærarane sine oppfatningar av skulemiljøet, men i dei studia som finst er det ein tendens til at lærarane kjenner seg noko mindre tilfredse med læringsmiljøet i dei større skulane enn i dei mindre.
- Det er vanskeleg å sjå nokon systematiske samanhengar mellom skulestorleik og den sosiale kompetansen til elevane.
- Kostnadar pr elev vert redusert ved auka skulestorleik.

Fleire forskarar slår fast at læraren er den viktigaste faktoren for kvalitet i opplæringa. Læraren si evne til å formidle, knyte relasjonar med elevane og skape relasjonar mellom elevane i ei gruppe er avgjerande for gode resultat. Dette har kome stadig meir i fokus, og er saman med fokus på skuleleiar som utviklingsmotor i grunnopplæringa, langt framme i forskingsarbeid om kvalitet og utvikling i skulen. John Hattie (professor og forskar ved Auckland Univ.) seier at det er lite som tyder på at det å redusere klassestorleik gir meir læring, eller at resultatata blir betre ved å gruppere elevar etter evne. Hattie meiner at kompetansen til læraren er det mest avgjerande for gode resultat i klasseromet.

2.2.4.3 Forsking og erfaring ved store og små skular

Forsking fastslår samanhengar mellom resultat i store kontra små skular, men kan ikkje seie noko sikkert om årsaker. Årsaker til gjennomgåande betre fagleg resultat ved større skular kan t.d. vere høgare utdanningsnivå blant føresette, skulane kan i større grad ha lærarar med meir spesifikk fagleg fordjuping i ulike fag, og at det er større rom for profesjonalitet i eit stort kollegium. Forsking kan ikkje slå dette fast, men det er ei opplevd erfaring også i Hareid kommune.

Vi ser over at forskinga gir signal om at små skular er viktige sosiale arenaer i mindre bygdesamfunn, at det er mange lokale aktivitetar knytt til skulen, og at små skular i bygdesamfunn har potensiale i seg til å skape læringsaktivitetar som er godt forankra i lokalmiljøet, lokal natur og lokalt næringsliv, og difor kan tilpasse opplæringa på ein god måte. Miljøa er likevel små og sårbare, og konsekvensar av konflikt kan bli store både for elevar, føresette og tilsette.

Det er opplevd at større skular gir meir rom for profesjonalitet også i konfliktløysingssaker. Involverte er ikkje så synlege i eit større miljø, og konflikt kan bli mindre omfattande og lettare å løyse i større miljø. Det kan også synast som større læringsmiljø er mindre utsette for, og avhengige av enkeltpersonar enn i mindre skular. I dette ligg det at det kan vere meir tilfeldig kva kompetanse som ligg i ein liten organisasjon, både med tanke på det sosiale og det faglege, enn i ein større.

2.2.4.4 Kva påverkar kvaliteten i skulen?

Det er lite støtte i forskning for å seie at skulestorleik betyr mykje for den samla kvaliteten i skulen. Ulike funn viser at det truleg er andre faktorar som er avgjerande for kvaliteten enn skulestorleik åleine. Enkelte faktorar ligg utanfor skulen sin kontroll, andre kan skulen ha stor påverknad på.

Faktorar skulen ikkje kan kontrollere ligg mykje i elevane sin «bagasje» i form av foreldrebakgrunn og innlærde sosiale normer. Karakterstatistikk på nasjonalt nivå viser at elevar med høgt utdanna foreldre har i gjennomsnitt betre karakterar enn elevar med foreldre med lavare utdanningsnivå. Forskjellen er på over ein heil karakter i kvart fag i gjennomsnitt, størst forskjell ser ein i matematikk-faget. I undersøkingar som viser elevane sine demokratiske kunnskapar og dugleikar finn ein tilsvarande resultat. Eleven sitt heime- og nabomiljø påverkar også sosial åtferd i skulen.

Forsking viser også at mykje kan likevel gjerast for å bidra til god fagleg og sosial læring hjå elevane. Viktige faktorar for å oppnå dette er (plukka frå ulike forskingsrapportar/faglitteratur):

- Lærar har høge forventningar til alle elevane i skulen, uavhengig av bakgrunn og karakteristika.
- Gode relasjonar mellom lærar og elev.
- Skulen satsar på både kunnskap, sosial omsorg og kontroll.
- Skulen si leiing er tydeleg og synleg, rettleier personalet, følgjer opp avgjerder, lyttar til lærarane og planlegg saman med dei.
- Organiseringa av skulen er prega av strukturerte og planlagde aktivitetar og klare prosessar for utvikling.
- Det er lagt stor vekt på læring av faglege dugleikar, og dei fagleg svakt presterande elevane får tilbod om intensivert opplæring. Elevane legg vekt på fagleg læring og verdset gode prestasjonar.
- Skulen sitt verdigrunnlag er tydeleg for alle, og alle lærarane veit korleis verdigrunnlaget skal konkretiserast i kvardagen.
- Dei fagleg svakt presterande elevane vert ikkje skilde ut i eigne aktivitetar, men det blir teke omsyn til fagleg spreing mellom elevane. Elevane samarbeider aktivt om faglege oppgåver.
- Overgangar mellom aktivitetar er godt planlagt. Lærarane rår over varierte undervisningsmetodar og brukar fagleg relevant kunnskap frå elevane sin kvardag.

Forsking på skulestorleik og kvalitet, og samanhengen mellom desse er mangelfull. Ein del av resultatane kan truleg nyttast i favør av betre læringsmiljø både i store og i små skular. Ein kan likevel konkludere med at andre faktorar i skulen har meir å seie for kvaliteten i skulen enn storleik åleine. Funna i strekpunkta over er uavhengig av skulestorleik. Det er likevel grunn til å hevde at delar av funna og tiltak for å nå desse, kan vere lettare å gjennomføre i større kollegium enn i små.

Skulen må vere av ein slik art og standard at variasjon i læremåtar er stor, at skulelokala er fleksible, og at det kan leggest til rette for stor variasjon i opplæringa. Det må vere rom for dette, og rom inne og ute for dei krav som Kunnskapsløftet og lovreglar stiller til

opplæringstilbodet til borna.

Fokus må rettast mot leiar og lærarar i skulen. Auka profesjonalisering og status innan læreryrket er etterspurt. I dette ligg det rettleiing og utvikling mot meir felles haldnings- og handlingsmønster mellom tilsette, slik at elevar og føresette møter same system, krav og forventningar uavhengig av kva skule dei vender seg til.

2.2.5 Utforming av skuleanlegg – utviklingstendar.

Nye skulebygg har fleksible romløyningar med høve til å skape rom av ulik storleik som kan dekke fleire funksjonar, og som kan tilpassast endring i elevtal, organisering og nye læremåtar. Det er også meir vanleg med opne undervisningsareal, gjerne relativt lukka løyningar for dei yngste elevane, og meir opne for dei eldste. Bruk av glasfelt i veggjar er mykje nytta, dette gir innsyn og meir lys samtidig som det skjermar og gir betre oversikt.

Nye skulebygg har tydeleg inndeling i soner som skil klart mellom allment læringsareal (baseareal) og spesialisert læringsareal (rom til spesielle funksjonar). Basearealet er oftast organisert i arbeidseiningar for grupper av elevar.

Ein moderne og framtidsretta læringsarena har som kjenneteikn at fokus får slik endring:

- Frå tradisjonell klasseromsundervisning til skiftande elevgrupper
- Frå lærarstyrt undervisning til individorientert læring
- Frå fagsentrert opplæring til tverrfaglege oppgåver og problembasert læring
- Frå tradisjonell informasjonshandsaming til utstrakt bruk av IKT
- Frå privat praksis til utvikling av kollektiv arbeidspraksis
- Frå mange lukka rom til opne rom og fellesareal
- Frå sentralisert leiing til desentraliserte og delvis sjølvstyrde einingar

Tradisjonelle eldre skulebygg har gjerne lange korridorar, mange identiske klasserom, få grupperom og fleire store spesialrom. Dette gjeld alle skulane i Hareid. Slike bygg gjer det vanskeleg å realisere intensjonane i punkta over.

I nye skulebygg blir følgjande hovudelement gjerne lagt til grunn for pedagogisk og funksjonsmessig inndeling av anlegg:

- 1. Allment læringsareal** vert organisert i arbeidseiningar for grupper av elevar og lærarar (eitt eller fleire alderssteg eller ei aldersblanda gruppe utgjer ei eining). Arbeidseiningane inneheld i utgangspunktet arbeidsplassar til elevane, fellesareal til aktivitetar, plass/rom til formidling, lærararbeidsplassar, møte- og grupperom med varierende storleik, nærlager, garderober og toalett. Bruk av faldeveggjar aukar fleksibiliteten i undervisningsroma.
- 2. Spesialisert læringsareal**(læringscenter/mediatek/bibliotek, rom for praktisk-/estetiske fag). På skular med store spesialrom vert det gjerne gjennomført ombygging for å få fleire mindre rom for fleire funksjonar. Skulekjøken kan bli lokalisert i nærleiken av elevkantine og personalrom, rom til musikk kan bli plassert nær foaje/aula og eller gymnastikksal/scene.
- 3. Administrasjons- og personalareal m.m.** inneheld til vanleg resepsjon/forkontor, kontor til administrasjon/leiing, møterom, arkiv, lager og personalrom. Her kan også vere kontor til SFO-leiar, vaktmeister, skulehelsetenesta og elevråd. Delar av eit moderne skulebygg blir lagt til rette for annan bruk og andre brukarar utanom skuletida. Private areal kan stengast av, medan store delar av det spesialiserte læringsarealet og andre fellesareal inngår i eit lokalt nærmiljøanlegg.

Apeltun skole, Bergen.
Ope base-areal.

Jåttå vgs, Stavanger.
Bruk av glasfelt.

2.2.6 Uteareal

Uteområda til skulane har tradisjonelt vore ein stad for pauser med leik og rekreasjon. I dag bør uteområda på lik line med skulebygget utformast slik at det også blir ein stad for målretta læring der undervisning kan gjennomførast ute. Skuleområdet er også ein møtestad for nærmiljøet, og kan etablerast som eit nærmiljøanlegg.

I utforming og sonedeling av uteområdet må ein tenkje på behova til ulike aldersgrupper.

- Skuleplassen må gi utfordringar og spenning for alle, trening på dugleikar som å springe, leik med ball, sosialt samvær, læring.
- Alle treng aktivitet. 5.-7.årssteg skal ha minst to timar pr veke med fysisk aktivitet i tillegg til faget kroppsøving. Meistring er viktig for vidare utvikling, og leikeplassen må gi høve til meistring og allsidig bruk av kroppen.
- For ungdomssteget vil det vere eit sterkare behov for møteplassar for ulike former for samvær, gjerne i form av små sitjegrupper spreidd omkring, og gangveggar om tomta gir høve til det. Det er også aktuelt med seksjonerte uteområde for ulike aktivitetar som klatring (klatrevegg), skateboard, basketball m.m.

Det er ikkje tal på leikeapparat som er det viktigaste for å skape eit godt utemiljø, men ei ramme som kan inspirere fantasien til elevane. Naturen i seg sjølv kan vere viktig å ta vare på her. Uteområdet til skulen bør vere i stadig utvikling, då det heile tida vil vere behov for nye element.

2.3 Kommunalt plangrunnlag.

I medhald av plan- og bygningslova §1-1 skal kommunar drive planlegging som fremjer berekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjonar.

Planlegging etter lova skal bidra til å samordne statlege, regionale og kommunale oppgåver og gi grunnlag for bruk og vern av ressursar.

Kommuneplanen er ein overordna plan for Hareid kommune, og har som føremål å ivareta nasjonale og lokale mål, interesser og oppgåver. Saman med statlege krav, gir planen rammer til underliggande kommunale prioriteringar. Gjeldande kommuneplan for Hareid kommune vart vedteken av kommunestyret 27.04.2006, og gjeld for perioden 2006-2018. Planen skal vere ein styringsreiskap for både politisk og administrativt nivå. Intensjonen er at planen skal rullerast kvart fjerde år. Berre arealdelen av planen er rullert, ikkje samfunnsdelen.

Kommuneplanen har m.a. følgjande mål:

- ✓ *Hareid skal vere bu- og opplevingskommune. Ein attraktiv kommune å bu og leve i for den einskilde, for familien, tilflyttarar og kompetansepersonar.*
- ✓ *Hareid kommune skal gi barn og unge gode oppvekstvilkår, trygge miljø, trivsel og samkjensle som grunnlag for livskvalitet, identitet og utvikling.*

Mål for grunnskule er i Kommuneplanen formulert slik:

Det er ei målsetting å kunne halde på dagens ordning i planperioden og arbeide for at tal barn pr. vaksen i skuleverket ikkje aukar. Som viktig for kulturliv og samhald i grendene er målet å oppretthalde skulane i krinsane. Skulen i Hareid skal vere ein stad der barn og unge:

- ✓ *Utviklar tryggleik, sjølvkjensle, toleranse og vilje til omsorg.*
- ✓ *Utviklar haldningar som gjev tru på framtida og forståing for eige medansvar i skapinga av eit godt framtidssamfunn.*

- ✓ *Tileignar seg kunnskap og ansvarskjensle.*
- ✓ *Øver opp sjølvstendig tenking og gode arbeidsvanar.*
- ✓ *Lærer meir frå/om praktisk arbeid t.d. gjennom eit sterkare samarbeid skule – næringsliv.*

Handlingsplan 2013-2016 seier dette om langsiktige driftsmål for skulesektoren:

- ✓ Syte for tilstrekkeleg og kompetent personale i alle stillingar også i åra som kjem, då pedagogisk personale generelt vert mangelvare på landsbasis.
- ✓ Drift og struktur som er føreseieleg og i økonomisk balanse.
- ✓ God kvalitet i alle ledd.

2.3.1 Økonomiplan og budsjett

Dei økonomiske rammene for skuleverksemda i kommunen vert lagde i økonomiplan og budsjett. Økonomiplanen skal med utgangspunkt i årsbudsjett og kommunale planar gi realistiske vurderingar av kommunen sine samla inntekter og utgifter, og synleggjere kva kommunen sine inntekter skal nyttast til i åra som kjem.

Hareid kommune er ROBEK-kommune, og kommunestyret har vedteke ein forpliktande plan for korleis ein skal få økonomien i balanse. Den økonomiske situasjonen i Hareid kommune er slik at ein må gjere innsparingar både i drift og investering, og i sektor for oppvekst er det eit stort behov for innsparingstiltak på drifta. Det er grunn til å tru at ei strukturendring på skuleområdet vil verte nødvendig.

2.3.2 Skulebruksplan

Hareid kommune har ikkje tidlegare hatt skulebruksplan.

Kommunestyret har vedteke at Skulebruksplan for Hareid kommune skal utarbeidast og leggjast fram som sak for kommunestyret på første møtet hausten 2013. Planen skal m.a. innehalde vurdering av ulike alternativ for framtidig skulestruktur.

2.3.3 Planar for bustadbygging

Bustadbygging er ein viktig faktor i høve utarbeiding av prognosar for elevtal.

Utbyggingstrend siste 5 år vert nytta som grunnlag dersom det ikkje ligg føre planar som avvik i større grad frå dette.

3 STRUKTURUTGREIING PÅ BARNESTEGET

Sjå eige skriv – [Saksutgreiing på barnesteget](#)

4 VURDERING

4.1 Norconsult si tilråding

Norconsult tilrår alternativ 2 – Drift ved 1 felles barneskule: Hareid skule – som framtidsetta strukturløysing for Hareid kommune, trass i at dette ikkje er det alternativet som gir størst økonomisk vinst i planperioden. Til grunn for tilrådinga ligg ei heilskapleg vurdering der også andre omsyn enn økonomi er vektlagde (sjå kap. 6 i rapport frå Norconsult).

Sekundært tilrår Norconsult alternativ 1a – Drift ved Hareid skule (inkl. Hjørungavåg) og Bigset skule, altså ei nedlegging av Hjørungavåg skule.

4.2 Administrasjonen si vurdering

Administrasjonen har gjort vurderingar av alternativa som er handsama i rapporten frå Norconsult. Viser her til saksutgreiinga som er lagt fram for politisk handsaming.

4.3 Politisk handsaming av planen.

Sak om Skulebruksplanen vert lagt fram for politisk handsaming slik:

Levekårsutvalet 01.10.13

Formannskapet 15.10.13

Kommunestyret 24.10.13

Endeleg vedtak i saka vert lagt ved plandokumentet som eige kapittel (kap. 5).